

Національна академія наук України
Інститут гідробіології

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішенням Вченої ради
від 30 квітня 2024 р.,
протокол № 4

Голова Вченої ради
акад. НАН України, д.б.н. проф.
Сергій АФАНАСЬЄВ

Концепція освітньої діяльності
Інституту гідробіології
Національної академії наук України

Галузь знань 09 Біологія
Спеціальність 091 Біологія
Спеціальність 091 Біологія та біохімія
Рівень освіти: третій (освітньо-науковому) рівень
вищої освіти
Ступінь освіти:
підготовка докторів філософії
Освітньо-наукова програма Гідробіологія
Освітньо- наукова програма Іхтіологія

2024

Концепція освітньої діяльності Інституту гідробіології Національної академії наук України (далі – Інститут) визначає основні принципи, завдання та механізми реалізації освітнього процесу підготовки здобувачів на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти. Концепція розроблена на основі таких нормативних актів, як Закони України «Про вищу освіту» та «Про наукову і науково-технічну діяльність», а також керується Статутом Інституту.

1. Мета освітньої діяльності:

Основною метою освітньої діяльності Інституту гідробіології є підготовка висококваліфікованих і конкурентоспроможних на національному та міжнародному ринку праці фахівців з гідробіології (ОНП Гідробіологія) та іхтіології (ОНП Іхтіологія) (галузь знань 09 Біологія, спеціальність 091 Біологія та біохімія) для підприємств усіх форм власності, наукових та освітніх установ, органів державної влади і управління за III рівнем вищої освіти (доктор філософії) та II науковим рівнем (доктор біологічних наук), утвердження національних і загальнолюдських цінностей.

Загальна концепція поєднує діяльність:

- науково-дослідницьку – виконання сучасних досліджень, спрямованих на отримання нових знань про водні екосистеми, іхтіофауну та вплив різних факторів на водні організми;
- науково-організаційну – ефективне управління науковими проектами, залучення молодих науковців і підтримка їхніх досліджень;
- науково-освітню – підготовка висококваліфікованих фахівців через освітні програми науково-освітнього рівня та популяризація науки;
- просвітницьку роботу – поширення знань про важливість збереження водних ресурсів та раціонального природокористування, а також формування соціальної відповідальності перед сучасними глобальними викликами.

Ця концепція спрямована на підтримку лідерських позицій Інституту у сфері водних досліджень та впровадження результатів у практичну діяльність для збереження екосистем України.

2. Освітня діяльність як складова засадничих принципів діяльності Інституту

Статутом Інституту гідробіології визначено (п.1.5), що для Інституту наукова, науково-технічна та освітня діяльність є основною. Інститут створений та діє з метою проведення наукових досліджень, спрямованих на отримання та використання нових знань у галузі біології та природничих наук, доведення наукових і науково-технічних знань до стадії практичного використання, підготовки висококваліфікованих наукових кадрів, задоволення соціальних, економічних і культурних потреб та інноваційного розвитку країни.

Серед статутних завдань визначено підготовку наукових кадрів вищої кваліфікації через магістратуру, аспірантуру, докторантуру.

Інститут, відповідно до основних завдань:

➤ У встановленому законодавством порядку може засновувати вищі навчальні заклади для підготовки фахівців за різними кваліфікаційними рівнями, в тому числі магістра та доктора філософії (п. 2.2.12).

➤ Проводить освітню діяльність у сфері вищої освіти, надає освітні послуги шляхом підготовки фахівців за різними кваліфікаційними рівнями відповідно до Закону України «Про вищу освіту», в тому числі через магістратуру, аспірантуру та докторантуру, вживає заходів щодо підвищення кваліфікації наукових працівників, сприяє розвитку наукової складової у сфері освіти та залученню талановитої молоді до наукової діяльності (п. 2.2.13).

➤ Здійснює в установленому порядку навчання за програмами післядипломної освіти з метою перепідготовки наукових працівників та спеціалістів, а також утворює спільно з університетами, іншими вищими навчальними закладами спеціалізовані кафедри для підготовки фахівців за кваліфікаційним рівнем магістра та (або) доктора філософії (п. 2.2.14).

Тобто, освітня діяльність у взаємозв'язку із проведенням наукових досліджень посідає центральне місце у здійсненні місії Інституту як науково-дослідної та освітньої установи.

2. Основні принципи освітньої діяльності Інституту:

➤ інтеграція науково-дослідницької роботи, навчання, інноваційної та виробничої діяльності;

➤ побудова освітніх програм на компетентнісній основі відповідно до рівнів Національної рамки кваліфікацій та стандартів вищої освіти (рекомендацій та наявного досвіду інших ЗВО у галузі біології);

➤ забезпечення незалежної та об'єктивної оцінки результатів навчання;

➤ відповідність змісту навчання потребам ринку праці і перспективам розвитку галузей економіки дотичних до гідробіології та іхтіології;

➤ забезпечення рівності доступу громадян до освітніх програм Інституту, зокрема й людей з особливими фізичними потребами;

➤ незалежність освітньої діяльності від впливу політичних партій, громадських та релігійних організацій;

➤ формування всеохоплюючої системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності;

➤ створення умов для реалізації концепції “Навчання впродовж життя”;

➤ гуманізм, демократизм, патріотизм, пріоритетність загально-людських духовних цінностей.

3. Освітній процес

Освітній процес в Інституті – це інтелектуальна, творча діяльність у сфері вищої освіти та науки, що провадиться через систему науково-методичних, педагогічних та наукових заходів, спрямованих на здобуття теоретичних знань, умінь, навичок та інших

компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також виконання власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та/або практичне значення, та захист дисертації.

Діяльність Інституту базується на принципах дотримання демократичних цінностей свободи, справедливості, рівності прав і можливостей, недискримінації, відкритості та прозорості. Освітній процес базується на принципах науковості, відкритості, доступності, єдності та наступності освітнього процесу, поєднання освітньої та наукової діяльності, дотримання демократичних цінностей незалежності від втручання будь-яких політичних партій, громадських та релігійних організацій. Освітній процес організовується з урахуванням наявного науково-педагогічного потенціалу, матеріальної і навчально-методичної бази, а також можливостей сучасних інформаційних технологій навчання.

Зміст навчання визначається освітньо-науковою програмою, структурно-логічною схемою підготовки, навчальними планами, робочими навчальними планами, індивідуальним навчальним планом аспіранта, програмами навчальних дисциплін, нормативними документами органів державного управління вищою освітою та Інституту і відображається у відповідних підручниках, навчальних посібниках, методичних матеріалах, дидактичних засобах, а також при проведенні навчальних занять та інших видів освітньої діяльності.

4. Напрями та засоби реалізації освітнього процесу

- Залучення до проведення наукових досліджень талановитої молоді через співпрацю з закладами освіти від школи до вишів;
- Систематична робота з підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації;
- Розвиток та підтримка наукових шкіл, що працюють в Інституті;
- Ефективна інтеграція в міжнародну науково-освітню спільноту;
- Постійна підтримка та удосконалення вимог до загально-наукового рівня якості освітнього процесу та науково-дослідних робіт;
- Створення атмосфери максимального сприяння професійному росту аспірантів, докторантів та наукової молоді.

5. Форми, методи, принципи навчання і викладання.

Освітній процес в Інституті реалізується за такими формами: навчальні заняття (лекції, лабораторні, практичні, семінарські заняття, консультації, а також індивідуальні заняття й індивідуальні завдання); наукова робота (наукові дослідження під керівництвом одного або двох наукових керівників, оформлення дисертації та захист); самостійна робота (самостійне опанування освітніх компонент, дослідницька робота, самоконтроль); практики (асистентська педагогічна практика); контрольні заходи (іспит, залік, диференційований залік).

Вказані форми повинні сприяти досягненню програмних результатів навчання через різні способи подачі матеріалу, контрольні роботи, тестування, самоконтроль та самопідготовку, самостійну дослідницьку роботу, аналіз результатів біологічних досліджень, використання статистики, підготовку виступів і доповідей, публікації матеріалів власних наукових досліджень.

Студентоцентрований підхід навчання на третьому освітньо-науковому рівні вищої освіти повинен забезпечуватись через існуючу можливість формування аспірантом індивідуальної освітньої і наукової траєкторії розвитку – вільного вибору наукового керівника, напрямку та теми дослідницької роботи, навчальних дисциплін вибіркової компоненти.

Забезпечення відповідності методів навчання і викладання принципам академічної свободи для учасників освітнього процесу реалізується через надану викладачам можливість самостійно і творчо формувати робочі програми дисциплін, обирати форми організації освітнього процесу та методи навчання. Для здобувачів академічна свобода забезпечується через право обирати наукового керівника та науковий підрозділ для виконання дослідження, тему дисертаційного дослідження та компоненти освітньої програми, формувати індивідуальний навчальний план та реалізувати право на академічну мобільність (у т.ч. міжнародну).

МІСІЯ

освітньої діяльності Інституту гідробіології

Підготовка конкурентоспроможних (визнаних науковою спільнотою України та світом) фахівців у царині гідробіології та іхтіології шляхом отримання якісної безперервної освіти через поєднання сучасних методів наукових досліджень та навчання. Кадрове забезпечення розбудови сучасного гідробіологічного та іхтіологічного науково-освітнього центру міжнародного рівня інтегрованості та визнання.

ВІЗІЯ

шляхів реалізації місії освітньої діяльності Інституту гідробіології

Поєднання багаторічного досвіду наукових досліджень гідроекосистем України та світу, потужної дослідницької бази із сучасними науковими та освітніми методологіями та технологіями:

➤ Формування середовища, що сприяє розвитку та реалізації лідерського потенціалу, творчих здібностей й інтересів науковців та аспірантів через їх активну участь в науковій, практичній і освітній діяльності, а також у програмах міжнародного співробітництва та мобільності.

➤ Надання найкращого й найефективнішого досвіду обдарованій науковій молоді, сприяння їхньому професійному та особистісному зростанню.

➤ Формування сучасного молодого науковця-освітянина як суб'єкта наукової творчості, творця нового теоретичного та практичного знання.